

MÅ VI LEGE MED I NATUREN ?

Af Rasmus Ejrnæs

Naturforvaltning er en sær størrelse. Vi taler normalt om natur som en modsætning til kultur, men forvaltning er vel netop kultur og naturforvaltningen er altså fra starten i et modsætningsforhold til naturen. Alligevel synes det alment accepteret, at vi mennesker har en forpligtelse til at redde naturen fra andre menneskers onde gerninger. Hvis man accepterer adskillelsen mellem menneske og natur som et grundvilkår, kan man sige, at mennesket står uden for naturen og kigger ind, uden nogensinde at kunne løse billet til herlighederne – for evigt dømt ude af Edens Have. Vi må ikke lege med, kun gøre bod.

Hvis adskillelsen af menneske og natur er indiskutabel, kan man med rette spørge, hvorfor vi skal bruge ressourcer på naturforvaltning. Hvorfor giver vi ikke bare pokker? Her vil eksponenter for forvaltningstanken indvende, at den biologiske mangfoldighed er vores livsforsikringspolice. Den rige natur skaffer os brød på bordet og bierne bestøver raps og æbler. Kigger man dette argument efter i sømmene, falder det ganske fra hinanden. Det er de artsfattige marker som skaffer os brød på bordet. Det er den ensformige skov som skaffer A-kævler til markedet. Og det er en meget lille del af Danmarks 280 arter af vilde bier, som har nogen reel eller potentiel betydning for bestøvningen af vores afgrøder. Blåhatjordbi, og blåhat-hvepsebi er sgu ikke vores livsforsikringspolice, og det samme gælder de tusinde arter på den danske rødliste. Den dér livsforsikringspolice er altså ren opportunisme eller naiv ønsketænkning.

Årsagen til at vi ønsker at bevare den biologiske mangfoldighed, om nødvendigt gennem naturforvaltning, kan kun findes i vores samhørighed med og kærlighed til naturen, den kan ikke baseres på adskillelsen fra naturen eller på rationelle nyttebetragtninger.

Vi befinder os med andre ord i en paradoksal situation. Med vores rationelle begavelse kan vi måle at mennesket fortrænger biodiversitet fra kloden. Og med vores bevidsthed og følelser kan vi erkende en samhørighed med naturen, som, alt efter erfaringsgrundlag, kan omfatte hunde,

giraffer og hvaler eller måske tilmed fluer, svampe og pelagiske mikroalger. Le bare, men har man en gang haft lejlighed til at mikroskopere en dråbe vand fra en sø, så er man også samhörig med kiselalger, gulalger, grønalger og furealger. Og har man fulgt successionen af blækhatte, koblingsvampe og sæksvampe på en kokasse, så er de også inlduderet.

Set i lyset af dette paradoks, er naturforvaltning slet ikke nogen trivial disciplin. Hvis man skulle formulere en forvaltningsetik, må det således være at naturforvaltningen sigter mod at retablere de økologiske rammebetingelser, som mennesket har spoleret gennem ensidig arealanvendelse, og derved genskabe levesteder og processer, som understøtter udfoldelsen af det liv, som vi selv er en del af. Det er lettere sagt end gjort.

Det er fuldt accepteret at naturforvaltningen gør alverdens krumspring for at retablere naturlig hydrologi og naturligt næringsfattige jorde. Selvom det sjældent lykkes. Men selvom artsudskiftningen er en mindst lige så vigtig årsag til vores biodiversitetskrise, findes der blandt naturhistorikere en udbredt mistro mod at genindføre forsvundne arter som en del af genoprettelsen af rammerne for en selvforvaltende natur. Mennesker har ellers udryddet de store græsædere og rovdyr fra naturen og vi har i ekstrem grad monotoniseret vegetationen gennem jordbehandling, såning, plantning, lugning, tynding og sprøjtning.

Men, mens vi gerne må regere med gravemaskiner, reolplove, fingerklippere og motorsave, så er det tabu blandt naturhistorikere at flytte rundt på arterne. Det er min påstand, at al naturforvaltning implicerer at mennesket leger med i skaberværket, og at der ikke er en absolut forskel på at retablere de abiotiske, fysisk-kemiske rammebetingelser og de biotiske rammebetingelser i form af nøglearter og naturlig vegetation. Landmænd, haveejere, skovdyrkere, jægere og lystfiskere flytter lystigt rundt på arterne. Big Time. Der er brug for en seriøs modvægt, baseret på en legende og deltagende tilgang til naturen kombineret med sund etik og kompetent faglighed.

Rasmus Ejrnæs er seniorforsker ved Institut for Bioscience - Biodiversitet, Aarhus Universitet

Indhold 119(3 & 4)

VIDENSKABELIGE ARTIKLER

Jørgen Terp Laursen: En usædvanlig stor hyp-pighed af Mosehornugle (*Asio flammeus*) og andre rovfugle og deres bytte, Mosegris (*Arvicola terrestris*), på Skarø..... 71

Kaare With Jensen og Søren Toft: Møn-stre i løbe- og rovbille-faunaen i jyske naturskove 77

Peter Wind: Mygblomst (*Liparis loeselii* (L.) L.C.M. Richards) – rigkærets vaga-bond 100

Sussie Pagh: Estimering af fisk i føden hos polarræv (*Vulpes lagopus*) 120

Sussie Pagh: Sommerføde hos Polarræve (*Vulpes lagopus*) i kyst- og indlandsom-råder i Disko Bugt, Vestgrønland 123

Thomas Secher Jensen og Kent Olsen: Fungerer økologisk jordbrug som refu-gium for småpattedyr? 142

NATURHISTORIE FRA DANMARK

NFD: Jens Gregersen: Herluf Wings Ø, Vorsø- nu med ynglende ørnepar 114

NFD: Sussie Pagh: Unikke mønstre i na-turen afslører rovdyrs kost 139

NFD: Thomas Eske Holm, Morten DD Hansen, Nicholas Bell, Erik Dylmer, Kent Olsen og Lars Iversen: De danske guld-smede og dagsommerfugle kortlægges i to nye atlasprojekter 2014-16..... 150

BOGANMELDELSER

Jens H. Petersen 2013: I Svampenes Rige. 98

FORENINGSMEDDELELSER 97

Lederen er skrevet af forskellige frem-trædende personer som er menings-dannere med indflydelse på dansk na-turformidling og naturforvaltning. *red*